

Den første Thule-ekspedition 1912

Kilde 1: Peter Freuchen: Min grønlandske Ungdom, Gyldendal, København 1936.

Peter Freuchen berører kort historien om den amerikanske polarforsker Frederick Albert Cook, der hævdede at have været på Nordpolen i 1908 som den første nogensinde. Året efter hævdede den ligeledes amerikanske polarforsker Robert Edwin Peary, at han var den første der nåede Nordpolen. Striden om førsteretten er fortsat helt op i nutiden.

S. 31

Whitney var ikke nogen fremmed i disse Egne. Han havde overvintret ved Etah med sin Tjener og en Sømand. Det var ham der reddede Dr. *Fred A. Cook*, da denne besynderlige Person kom fra sin ”Nordpols”-Ekspedition. Cook og hans to Eskimoer havde ingen Hunde, og de var gaaet hele Vejen fra Kap Sparbo i Jones Sund, saa de var fuldstændig udmattede, og hvis ikke Whitney havde kørt ham til Land, var han aldrig blevet i Stand til at gøre Grin med hele Verden, For der brød en voldsom Storm løs, inden de naaede til Land, og efter kort Tid drev Isen væk fra Kysten. Senere hen fik jeg fat i Dr. Cooks meget berømte Instrumenter – det var en almindelig Sekstant, som ikke kunde bevise noget som helst. Itukusuk, der havde været med Cook, solgte den til mig og var glad ved at blive af med den, fordi Cook kun havde givet ham nogle Æsker Tændstikker som Betaling for halvandet Aars Arbejde, og oven i Købet var der en stærkere Mand der havde taget Itukusuks Kone under hans Fravær og nu beholdt hende. Jeg betalte Sekstanten med et Vækkeur, som han hurtigt skilte ad og havde megen Fornøjelse af.

Aaret er 1912. Knud Rasmussen og Peter Freuchen har planer om en ekspedition fra Thule op langs Nordgrønlands kyst, da de erfarer, at Ejnar Mikkelsen tilsyneladende er forsvundet et sted i de nordøstlige Grønland. Ejnar Mikkelsen var taget af sted for at finde efterladenskaber efter de tre omkomne polarforskere på Mylius Erichsens Danmarksekspedition 1906 – 08.

Knud Rasmussen og Peter Freuchen beslutter så at tage på en ekspedition, der har til hovedformål at finde Ejnar Mikkelsen.

S. 168 – 169

Vi naaede Thule uden nogen større Oplevelser, Der fandt vi en stor Mængde Kunder, der gerne vilde handle med os, før vi begav os ud at lede efter Ejnar Mikkelsen. Vi betjente dem, og gav os saa til Forberedelserne til vor lange Rejse.

Det var min opgave at foretage Stedsbestemmelserne paa Turen, og det kneb jo altid mest med Længden. Men der var en fin Lejlighed til at faa Længden hjemmefra helt god, da der var en Stjernebedækning af Maanen kort før vor Afrejse. Beregningerne er svære og langvarige for en Mand med mine Regneevner. Det tog mig en hel Dag hver Gang, og jeg regnede i flere Døgn paa dem. Da saa endelig Dagen kom, var det Snestorm, og vi saa hverken Maane eller nogen Stjerne overhovedet. Saa maatte jeg klare mig med det almindelige med Timevinkler. Naar man nu til Dags lytter til ganske nøjagtige Tidssignaler, er der ingen Kunst ved at beregne Længden. Men dengang

havde vi kun vore Ure at stole paa, og de gik ikke særlig godt, naar de blev transporterede under alle Slags Forhold.

S. 169

Vor Plan var at rejse op Nord om Grønland langs Kysten, til vi traf Ejnar Mikkelsen eller Spor af ham. Saa vilde vi vende tilbage, naar og hvordan det viste sig gørligt. Muligvis vilde vi blive nødt til at overvintre derovre, men det afskrækkede os heller ikke.

S. 170

Dagen før vor Start blev jeg kaldt ind til Knud til en Konference. Han og Uvdluriark havde sammen set paa et Kort, og Knud havde forklaret, hvor vi skulde hen. Uvdluriark saa deraf, at vi skulde om paa Bagsiden af Landet og han spurgte, om det ikke var kortere at køre tværs over:

”Det synes at være forbundet med mindre Vanskelighed.”

Jeg forsøgte at forklare ham, at sa vilde vi blive nødt til at køre over Indlandsisen, og der var hverken Land eller Vildt.

”Indlandsisen er kun en Vej uden Skrueis!” paastod han.

Nu talte vi alle om det, og flere af Pearys Veteraner gav deres Mening. Knud begyndte at tænke over Sagen og spurgte mig, om der var noget i Vejen for selve Rejsen.

Saaledes blev vor Indlandsisrejse i 1912 planlagt.

Der var ikke noget til at hindre os, bortset fra, at vi ikke havde Rejseproviant og ingen Snebriller mod Sneblindhed og ikke vilde træffe Fangst dyr, før vi kom ned paa den anden Side. Men det var jo ikke forbudt at prøve.

”Hvis du kan finde Vej for os”, sagde Knud, ”skal jeg sørge for Udrustningen!”

Altsaa var det besluttet. Jeg gik tilbage til mit Snehus og tænkte Sagen igennem. Jeg havde min Teodolith og mine to Ure. Det var det vigtigste. Jeg besluttede at køre i en ret Linie tværs over Isblinken og gaa ned i Danmarks-Fjordens Indre. Skulde det gaa galt med Længden, kunde jeg jo altid gaa op og tage den rette Bredde, og saa køre stik mod Øst, saa vilde vi nok komme til Landet derovre.

S. 171

Jeg havde et Odometer fastgjort til min Slæde; det er et Hjul, der løber bag Opstænderne og angiver den udkørte Distance. Det var justeret i Kilometer, men da Hundene altid løber lidt ud og ind, kan man ikke stole helt paa det – selv om det er bedre end ingenting.

Efter at være steget op på indlandsisen via Clemens Markhams Bræ begyndte den egentlige tur tværs over det nordligste Grønland. Der var nu kun fire deltagere, de to grønlandere Uvdloriark og Inukitsork og så Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

S. 172

Klokken tre om Morgen den 14. April 1912 tog jeg en Timevinkel, og vi startede. Vor kurs laa Øst-Nordøst, og der var intet Besvær med at holde Retningen, saa længe vi kunne se Solen. Senere skiftede vi om til Nordøst, saa vi havde Solen lige i Ansigtet hver Morgen Kl. 3, naar vi tørnede ud.

...

Min specielle Opgave var at navigere over Indlandsisen. Knud Rasmussen havde aldrig lært sig at

tage astronomiske Observationer. Da han gik i Skole, havde han en ganske elendig Lærer i Matematik, der yndede at haane Drengen i de andres Paahør. Det vakte i ham et Had til alle Regningsarter. Astronomiske Beregninger kunde faa ham til at kaste op.

For saa vidt var det ikke det besværligste ved Rejsen, jeg havde at lave. Jeg elskede mine Observationer, og om Aftenen, naar vi kom til Lejr, kunde jeg sætte mig til at regne og var derfor fritaget for at koge. Men om Morgen, naar jeg maatte tage en Timevinkel, mens de andre gjorde sig klar, var det jo ikke morsomt for dem at staa og vente paa mig. De kørte derfor, og jeg kunde senere pakke sammen og komme efter. Det hændte nogle Gange, at Snefygningen havde dækket deres Spor; det var uhyggeligt, for jeg kunde jo let køre fejl af dem. Man kan ikke holde Kursen helt rigtigt, og efter Kompas er det helt umuligt, Misvisningen forandrer sig for hver Kilometer, man kommer frem. Men hver Gang fandt jeg dem igen efter en halv Dags Forløb, Der var dog ikke absolut Fare forbundet dermed. Vi vidste, at hvis Uvejret skulde blive alt for slemt, kunde vi bare lægge os ned og vente, til det bedredes, saa skulde vi nok finde hinanden igen. Men megen Tid vilde jo gaa tabt derved.

Jeg var kun ængstelig for de andre. For ingen af dem kunde navigere, og hvordan vilde de finde hjem uden mig? I bedste Fald maatte de strejfe rundt i mange Dage. Men de kunde ogsaa omkomme af Sult, før de fandt ned.

I slutningen af april var de inde ved midten af indlandsisen, og i begyndelsen af maj fik de vinden i ryggen og påbegyndte nedstigningen mod østkysten.

S. 174 – 175

Det værste, der hændte os – og det gjaldt os alle – var, at jeg begyndte at blive sneblind. Den, der ikke har prøvet det, kan ikke sætte sig ind i, hvor smertefuldt det er. Øjenlaagene føles som Sandpapir, der stadig gnides mod Øjeæblet. Knud Rasmussen havde mere Pigment i sin Hud, saa han kendte slet ikke denne Sygdom; men jeg er lysere og led meget deraf. Værre blev det af, at jeg maatte tage alle Observationerne. Hver Gang jeg sigtede mod Solen, var det som en glødende Ildrager blev jaget ind i mit højre Øje. Saa prøvede jeg at bruge det venstre Øje, men det blev snart lige saa daarligt som det andet. Øjenlaagene hovnede op, saa det var næsten umuligt at aabne dem uden at bruge Fingrene til Hjælp; det var meget ubehageligt.

Men observationerne var nødvendige. Nu, da vi var nærmere ved Land, maatte jeg hyppigere bestemme Stedet for at sætte Kurs. Hver Aften tilbragte jeg med pinagtige Udregninger. Aa, hvor jeg velsignede en Snestorm, der holdt os inde i Teltet en Dag eller to. Jeg vilde have bedt til Vorherre, om den maatte have varet ved, hvis bare vi ikke havde aftalt, at naar vi ikke rejste, skulde vi heller ikke spise. Saa der stod en Kamp mellem min Maves Lyst og mine skrabende Øjenlaag. Vi rejste altid, naar det bare var muligt for Mennesker at være ude, og jeg fortsatte mine Observationer lige saa akkurat som ellers. Endelig kom den Dag, da jeg kunde forkynde, at i Morgen vilde vi se Land. Jeg var ganske vist ikke alt for sikker i min Sag, men mine Beregninger sagde det. Jeg havde fundet ud af, at der var ikke meget galt i at regne to Kilometer udkørt på Odometret lig en engelsk Mil = et Bueminut. Det svarede omtrent til Hundenes Vigen fra Kursen. Saa kunde jeg overslagsmæssigt nøjes med at tage Bredden og den udkørte Distance i Passeren med denne Korrektion. Og Bredden kunde jeg nappe baade ved Middag og Midnat.

Isblinken var nu begyndt at sænke sig ned mod Landet foran os, og Føret var godt, naar ikke

Snefygningen generede. Men nu var vi hærdede over for Kulde og Vind og Smerter, der var kun én Følelse i os, det var Længselen efter Land – og efter frisk Kød. Pludselig hørte jeg et Raab forude, og jeg tvang mine Øjne aabne et Øjeblik. Der nede foran os laa Bjerge, som kunde ses ind imellem Ophold i Fygesneen. Vi var saa lykkelige, som om vi havde fundet et stort Depot med det bare Spæk. Vi talte endog om at tage Hul paa vore fjorten Pund Havregryn, som var Reserveprovianten.

De er nået til den østlige rand af indlandsisen den 9. maj 1912. De må her fire sig ned ad en 30 m høj isskrænt til det isfrie landområde nedenfor. Under den nedfiring kommer Peter Freuchen til skade, og dette sammen med sneblindheden tvinger ham til holde sig i ro i teltet.

S. 177 – 178

Desværre var jeg ikke foreløbig i Stand til at foretage mig noget. Det er forfærdelig saaledes at være en Byrde for sine Kammerater, men mine Øjenlaag var lige saa tykke som mine Læber; de kunne kun aabnes, naar jeg brugte Fingrene til Hjælp. Desuden vældede Blodet ud af mit Saar i Laaret, hver Gang jeg gik. Der var derfor intet andet for mig at gøre end at blive i Teltet, mens de andre gik ned for at undersøge Landet og skaffe noget Kød til os alle. De efterlod en Hund hos mig, for at vare mig, hvis der kom Ulv eller Bjørn.

Jeg følte kun Trang til at ligge stille med Hovedet nede i min Sovepose, bare væk fra enhver Lysstraale! Føde eller Drikke interesserede mig ikke – meget praktisk, vi havde heller ikke noget. Jeg trak mine Uhre op, men saa ikke paa dem – jeg maatte have fuldstændig hvile for mine Øjne nu efter nitten Dages Observationer paa Indlandsisen. Vi havde ganske vist kun gjort elleve Dagsrejser, men de havde i Reglen varet noget over 24 Timer, og Resten af Tiden gik paa Snestormenes Konto¹.

Som jeg havde det nu, var jeg bare glad ved at være fri for at observere noget som helst, og jeg holdt derfor ikke Regnskab med Tiden. Knud og de to andre gik ud for at skaffe Kød og havde nok at bestille med det; det var Taage og overskyet hele Tiden, ellers havde de vel nok lagt Mærke til Solen. Nu gjorde de det ikke.

...

Jeg var ganske sikker paa, at de havde været borte i fem Dage, og de havde ikke gjort sig Tanker om Tiden. Naar man ligger ganske alene, og navnlig naar man ikke har noget at spise, falder Tiden lang. De andre var saa trætte, at de mageligt kunde gaa med til, at de havde tilbragt fem Dage med at vandre rundt, saa de tog min Angivelse for rigtig. I Virkeligheden havde vi kun været der i fire Dage. Senere kom vi til at lide meget for den Fejlregning.

Fem dage senere – 14. maj? – drager de videre og kommer til et højt vandfald, som Peter Freuchen ville angive på kortet.

S. 179

For at faa det nøje bestemt, maatte jeg blive til Middag og tage Breddegraden, medens de andre kørte i Forvejen. De advarede mig mod Isen paa Elven, for den var forfærdelig. Det var ganske blank Is afvekslende med Sandpletter. Sandet var føget ud over Isen. Naar saa Slæden kom til Sandstederne, og Hundene var paa den glatte Is, kunde de ikke trække den ud. Men det var der jo

¹ Disse oplysninger synes ikke at stemme med Knud Rasmussens rapport.

ikke noget at gøre ved, og jeg blev tilbage, da de kørte.

...

Jeg fik min Observation – og følte min Sneblindhed komme tilbage med fuld Kraft. Hen imod Aften blev mine Øjne helt gale. Elven, som jeg havde forestillet mig som et Himmerige efter det frosne Vandfald, viste sig at være Helvede selv.

...

Men da det blev Tid til at tage en Observation igen, stod jeg dog op, og det skønt jeg troede, at jeg vilde blive blind efter det. Da jeg var færdig, følte jeg mig lidt bedre til Mode, i det mindste vidste jeg, at jeg ikke kunde faa det værre med mig selv. Og saa prøvede jeg lidt igen.

S.180

Næste Dag var det overskyet – dejligt, ingen Observationer!

S.181

Knud kom ikke før to Dage efter, han havde paa Ski været langt, langt nede, og havde set Havisen. Han bragte ogsaa tre Harer og seks Ryper – Han havde spist tre selv. Vi saa paa Kortet, og Knud var absolut overbevist om, at det var Independence Bay, vi var kommet ned til, og at det var Peary Land, han havde set på den anden Side.

Hvis det passede, var mine Observationer jo ganske forvirrede! Jeg besluttede derfor at se paa Sagen selv og tog min Bøsse og Teodolith og spændte Skiene paa. Jeg havde ikke gaaet Tolv Timer fra Lejren, da jeg saa noget sort bevæge sig. Tre Moskusokser! Det fik mig til at glemme Peary Land og alt andet. De gik langsomt fra mig. De to sammen og den tredje bagefter. De to havde kæmpet, saa jeg paa Sporene i Sneen.

S. 182

Mens vi ventede paa Inukitsork, gjorde jeg smaa Udflugter til Fods, og jeg fik Vished for, at det ganske rigtigt ikke var Independence Bay, men Danmark-Fjord, vi var kommet ned til. Vi var rejst ned gennem, hvad vi kaldte *Zigzag Dalen*, og det var maaske her, vor gamle Rejsekammerat Mylius-Erichsen havde tilbragt den sidste Del af Sommeren, før han omkom. Os havde den kostet flere Dage og flere Hunde end hele Indlandsisen, og vi ventede os ikke meget af den som Provianteringssted. Derfor spildte vi ingen Tid med at komme af Sted, saa snart Inukitsork var rask nok til at køre.

...

Nogen Tid efter, da vi var næsten ude ved Munden af Fjorden, saa vi noget besynderligt inde paa Land og undersøgte det nærmere. Det viste sig at være den Sommerlejr, som Mylius-Erichsen, Høegh-Hagen og Jørgen Brønlund havde beboet deres sidste ulykkelige Sommer. Her havde Jørgen jaget forgæves, den tapre Eskimo, der bragte deres Data frem til Menneskers Kundskab og selv døde Heltedøden.

...

De Mennesker, der havde boet her, havde bygget en lille Varde, men vi fandt ingen Beretning eller andet, der viste, hvad Vej de var gaaet herfra. Senere hørte vi, at Ejnar Mikkelsen, som vi nu var ude at lede efter, havde været her og taget Beretningen uden at lægge nogen anden i Stedet. Bare han havde gjort det; nu vidste vi ikke, at han havde været her. Tværtimod tog vi det som et

Tegn paa, at han ikke var naaet hertil. Vi vidste derfor ikke, om vi skulle søge ham mod Nord eller Syd. Vor Udrustning var lige slet til begge Dele; men jeg vidste, at sydpaa kunde vi i alle Tilfælde finde Føden Vinteren over, hvis vi skulde blive tvunget til at blive herovre. Derfor bestemte vi os til først at søge nordover, og kørte rundt om det nordøstligste Hjørne af Grønland, *Kap Rigsdagen* hedder det.

Det er ikke noget særligt imponerende Fjeld, men jeg bestemte mig dog til at kravle op og tage nogle Skæringer, da det var det eneste Udsigtspunkt her. Mod Syd saa jeg derfra et stejlt Forbjerg, der afskar al videre Udsyn over Østkystens Land. Dette Forbjerg havde mange Opdagere før os stræbt efter. De var enten døde under Forsøget eller var vendt om. At vi nu stod her, skyldtes ikke større Dygtighed, men kun det Faktum, at vi havde gjort os til Venner med Eskimoerne og havde optaget deres Rejsemetoder.

jeg lod mit Øje løbe Horisonten rundt. Det var en særlig klar Dag. Langt ude i Nordøst, hvor Kortene siger, at der kun er Hav og Is, mente jeg bestemt at se Land og Bjerger. Det kan jo have været ”Vandhimmel” – Damp, der i Kulden stiger op fra aabent Vand og fortættes. Det Fænomen har narret bedre Mænd end mig, f. Eks. Peary, der troede at se *Crocker Land* fra Grants Land, den nordligste Del af Ellesmere Land. Jeg er dog stadig ikke sikker paa, at jeg ikke virkelig saa Land derude; den Del af Farvandet er stadig for lidet undersøgt til, at jeg føler mig overbevist om at have Uret.

Grønlandssiden saa ikke alt for indbydende ud, saa vi satte straks over til Peary Land.

S. 185

Da vi kørte videre, kom vi fra daarlig Is til værre. Hundene led meget i Poterne. Jeg foretog Fjeldbestigninger op paa Højderne og en Tur ind i *Brønlunds Fjord*, som ikke er saa stor, som Mylius-Erichsen har vist. Men en Dag kom jeg ned til de andre med den overraskende Nyhed – at Peary Kanalen ikke eksisterer. Jeg havde set deroppefra, at Fjorden endte i en Bræ, og Gennemfart var der ikke. Knud og Eskimoerne vilde ikke tro mig. Knud kaldte mig ofte ”en uforbederlig Sortseer” og mente, at her var et nyt Udslag af min Pessimisme, medens Eskimoerne paastod, at hvad Peary havde sagt, kunde ikke være urigtigt, ”saadan var han skabt!”

Men vi naaede længere op, og nu var det klart, at der ikke var nogen Kanal – en stejl og voldsom Bræ ventede os i Bunden af Fjorden.

S.186

Vor Plan var at se at finde en Vej, og vi nærmede os den store Bræ, som vi opkaldte efter vor gode Ven *M. Ib Nyeboe*, en af de to Mænd, der havde gjort Ekspeditionen mulig for os. Uvdluriark skulle klatre op over Fjeldet og se efter Vej. Knud og Inukitsork skulde jage Sæler, og jeg skulde se at komme tværs over Fjorden og observere fra Mylius’ Varde der.

Jeg gik til Fods med mit sædvanlige Udstyr, min Teodolith i Haanden i sin Kasse og en af de gamle Stænger fra de eskimoiske Teltringe. Jeg travede glad af Sted og tænkte med en vis Skadefryd paa Knud, der skulde plaske rundt i Vandet efter Sæler. Det var mærkeligt, hvor den gamle Træstang var stærk, indvendig var den endnu frisk, og den maa dog have været adskillige Hundrede Aar gammel. Den var længere end min Harpunstage, saa jeg mente, den kunde komme ind handy i mange Tilfælde.

S. 187

Jeg havde været over 24 Timer undervejs, da jeg opdagede, at det lille Næs, hvor Varden stod, var ganske afskaaret fra Fastisen ved bred Strøm af aabent Vand. Jeg var dog kommet saa langt, at jeg ikke vilde vende om, men besluttede at færgе tværs over paa en Isflage. Jeg fandt en, der vel ikke var stor men sagtens kunde bære mig, og med min Stage som Aare satte jeg fra.

Muligvis har den gamle eskimoiske Ejermænd sendt sin Forbandelse over mig, i hvert Fald gik det ikke godt. Jeg maatte ro voldsomt, og maaske har mine Bevægelser været for stærke. Isflagen knækkede pludselig over i to Stykker, og der laa jeg og plaskede i Vandet.

Min første Tanke var Teodolithen, og jeg havde den Oplevelse at se den glide ganske langsomt ned ad den ene Stump Is og forsvinde under Vandet. Den Kulde, der greb mig ved dette, var meget værre end Vandets Gys, for jeg var klar over, at uden Instrument kunde vi ikke finde Vej hjem over Indlandsisen. Jeg kunde ikke navigere uden den, saa vi maatte blive her Vinteren over.

Men hvad saa næste Aar? Hvorledes skulde vi saa komme frem?

Jeg svømmede hen til Iskanten og kravlede op. Ved at kigge ned i Vandet kunde jeg se Metalhaandtaget til Teodolithkassen skinne op til mig. Det var temmelig lavt Vand, men Bunden skraanede stærkt udefter, og hvert Øjeblik var der Fare for, at den vilde skride ned ad. Jeg prøvede med min Teltstang, men den kunde ikke naa. Saa kastede jeg det meste Tøj af mig og gik selv ud i Vandet. Det var frygtelig koldt paa min bare Krop: Jeg holdt fast i Iskanten og prøvede, om jeg kunde naa den med Tærne. Jeg kunde lige berøre den, men der skete kun det, at Teodolithen gled et Stykke længere ud efter. Nu kunde jeg kun lige skimte den. Men saa mindedes jeg de mange Svømmepræmier jeg havde taget i sin Tid og sagde til mig selv: "Hvad Satan duer de til, hvis jeg ikke kan bruge mine Evner her?" Og saa sprang jeg ud paa Hovedet og fik Kassen mellem Fingrene dernede.

Men jeg drev af under Vandet. Jeg forstod snart, at Strømmen tog mig, og jeg kunde se, at jeg var inde under Isens Skygge. Jeg havde beholdt mine Skindbukser paa. Og det er ikke det bedste Svømmekostume. Men jeg brugte mine allersidste Kræfter og kom i den rigtige Retning og opad; jeg var ved at skribe af Glæde, da mit Hoved dukkede op over Vandskorpen.

Nu var der ingen Mening i at fortsætte. Jeg var vaad og kold, og der var ved at trække Skyer op for Solen. Selv om jeg kunde være kommet derover til Lands, var min Teodolith jo nu vaad og Linserne fulde af Salt. Jeg gik derfor hjem over og kom til Lejren efter mere end to Dages Fravær. Da jeg fortalte om min Oplevelse, sagde Kammeraterne bare, at jeg var et Fjols.

Eskimoerne betragter en Mand, der kan svømme, som halvvejs sindsyg. De hørte, at jeg var sprunget ud paa Hovedet, og de sagde intet, men ingen Mand paa Jorden kunde have faaet dem til at gøre det – de skulde nok være fundet hjem, mente de.

Det var den 23. Juni, altså Midsommer. Jeg vilde gerne have været ved Mylius' Varde for at faa en Timevinkel der og have noget at rette min Længde efter. Men jeg slæbte stadig rundt med den gale Dato, hvad jeg ikke kunde opdage her; dels er de Kort, som man laver paa saadanne Rejser, ikke saa nøjagtige, dels forandrer Solens Deklination sig slet ikke lige i disse Dage, saa jeg kunde ikke faa nogen Lejlighed til at korrigere min Fejl.

Før vi rejste videre, gjorde jeg den sidste Anstrengelse for at undervise Knud i at tage en Solobservation i Tilfælde af, at jeg skulde blive sneblind igen. Men han var et usædvanligt Menneske. I andre Ting havde han en af de skarpeste Hjerner, jeg har kendt, men han havde bildt

sin egen Stædighed ind, at dette kunde han ikke lære. Vi kom op at skændes, da jeg begyndte at forklare ham, og til sidst kom vi begge til at le over vor Saarbarhed. Knud bekendtgjorde, at hermed var hans sidste Forsøg paa at udøve Astronomi afsluttet. Og i den Anledning maatte vi feste paa vor sidste Te og noget Buddingpulver, vi havde.

S.190

Vi blev i Valmuedalen i flere Dage; jeg prøvede paa at tage Observationer, men havde Taage den meste Tid.

...

De fortsætter nu ind over indlandsisens østlige udøber i form af Nyboes Bræ:

I to Dage steg vi nu opad, indtil vi kom til det Sted, hvor Peary havde staaet, da han saa ned over Nyboes Bræ og Valmuedalen uden at kunne se dem. Man ser derfra kun to Rækker Fjelde, og da Peary vidste, at der var en Fjord, der skar sig ind Vest fra, og han selv saa Independence Bay Øst fra, tydede alt paa, at de var forbundne med en Kanal. Imidlertid siger han intet Steds absolut, at den eksisterer, han paastaar bare, at det ser ud, som om der er en Kanal. Og Kanalen synes ogsaa at være der, naar man kun ser Landskabet herfra.

Vor Skuffelse over ikke at kunne køre hjem gennem Peary Kanalen blev oplivet ved Eskimoernes store Lystighed. De fandt det saa komisk, at den store Peary kunde tage fejl, og at de skulde være med til at konstatere det.

De næste tre uger slår de lejr ved kanten af bræen ved en stor skrånende sten ("Lejren under den store Sten").

S.193 – 194

Næste Morgen kunde Knud ikke gaa. Han saa daarlig ud og havde aabenbart stærk Feber. Det var uden tvivl en voldsom Ischias, der stammede fra, at han hele Sommeren havde travet rundt i vaadt Tøj.

Han blev værre og værre, men det var mod hans Ønske, at Ekspeditionen skulle lide under det, og det blev da besluttet, at Inukitsork og jeg skulde vandre hen til Navy Cliff og søge efter Pearys Varde der. Uvdluriark skulde blive tilbage og passe Knud.

Ved hjælp af Teodolithen gik det forholdsvis let for os at finde Navy Cliff og Varden. Vi gik derhen paa godt et Døgn. Denne Varde, der var bygget af den første Mand, der saa Havet Nordøst for Grønland, var ikke ret stor. Det skyldtes naturligvis Manglen paa Materiale. Peary byggede aldrig sine Varde ret store. Det er rimeligvis med Forsæt, for de staa alle sammen meget bedre end mange af de mægtig store, som er konstruerede af andre rejsende.

Jeg stod her ved Varden nøjagtig tyve Aar og tyve Dage, efter at den var bygget. Men det var stadig let at se, hvor Stenene var taget fra, og rundt om selve Varden saa man tydeligt, at Gruset var traadt ned. Der laa nogle løse Sten, der aabenbart er blevet til overs, da Varden var færdig.

...

Navy Cliff er kun ganske kort beskrevet hos Peary. Han var i det hele taget en "matter-of-fact" Forfatter, der aldrig skrev et overflødigt Ord, eller et Ord, han ikke kunde staa ved. Astrup derimod giver en mere lyrisk Beskrivelse af Sceneriet; til Gengæld er han lidt unøjagtig. Navy Cliff ligger

saaledes længer inde i Landet, end han oplyser.

Jeg tog alle de Pejlinger om igen, som Peary havde taget, og jeg maa beundre denne store Mands Arbejde.

Vi kan takke Peary for meget af det, vi nu ved om arktiske Forhold. Jeg følte mig dybt beæret ved at staa her paa hans berømte Sted. De faa Tændstikker, der havde ligget her i tyve Aar, hans Fodspor, der endnu kunde ses i Gruset, og de Sten, hans Hænder havde berørt og bygget Varde af, blev for mig hellige Genstande; de betød langt mere for mig end de mange Historier, jeg havde hørt om ham, og de Bøger, der er skrevet om og af ham.

...

Og næste Dag sagde Knud, at han kunde ikke have det værre paa Rejse end her, saa vi bestemte at køre hjemover allesammen.

...

10. august forlader de lejren ved den store sten og tiltræder hjemrejsen til Thule over indlandsisen

Og saa forlod vi da *Store Vildtland*, der havde givet os Ly for Vinden og Føde og Glæde og Sygdom, og megen Skønhed, som jeg aldrig skal glemme.

S.196

Odometret var til stor moralsk Støtte for os. Vi havde sat Beregningerne efter 25 Kilometer om Dagen – og det er langt, naar hver Centimeter skal piskes ud af usle Hunde. Det var grusomt, men det gjaldt Livet for os.

Hen mod slutningen af tilbagerejsen får Peter Freuchen problemer med smerter i benene og ophovnede fødder og ben. Men den 4. september ser de "Land":

S.197

Vi var netop færdige med vort sidste Stykke Kød og vor sidste Draabe Petroleum, da vi en Aften saa Skæret af Land foran os.

Jeg vidste naturligvis, at vi var tæt ved Vestkysten, men anderledes sikker var jeg ikke, end at jeg blev glad og jublede med de andre. Det var nu helt mørkt om Nætterne, men Uvdluriark sagde dog, at han tydeligt kunde bestemme, at Landet lige foran os var Thule-landet, mod Syd laa Kap York Landet og mod Nord Nunatarssuaq.

Jeg kunde ikke ganske bestemt love, at vi vilde være der næste Dag, men vi aad trygt vort sidste Kød og talte om Morgendagens Glæder.

...

S.198 – 199

Saa sov vi ind igen uden at spise, men det rørte os ikke særligt, i Morgen vilde vi bestemt være hjemme, i Morgen vilde alle Herligheder møde os!

Der døde en Hund i Løbet af Natten, og den næste Dag var de andre næsten ikke til at drive frem. Det er altid meget værre at køre i Udkanten af Isblinken paa Grund af de mange Ujævnheder. Men langt om længe kom vi op paa en høj Bakke og saa Landet foran os – bare for at finde ud af, at vi overhovedet ikke kendte disse Fjelde.

Den Skuffelse gjorde os syge. Knud bad mig regne mine Observationer om en Gang til. De to

Eskimoer udtalte højt, at saa havde den elendige Teodolith altsaa dog ikke kunnet finde Vej. Jeg maatte indrømme, at jeg ikke anede hvor vi var – en højst sørgelig Sag for en Navigator – og jeg følte ganske tydeligt, at min Anseelse paa Ekspeditionen havde lidt et Knæk.

Vi vidste kun det ene, at vi intet havde at spise og ikke en Stump Foder til vore elleve radmagre Hunde.

Vi anede ikke, om vi skulde tage mod Nord eller Syd, men vi maatte under alle Omstændigheder se at finde en Boplads og faa fat i noget spiseligt.

Men pludselig, som vi sad og var kede af det, løftede Taagen sig neden for, og vi saa en straalende Fjord med Isfjelde, der glimtede i Solen. Uvdluriark gav et Glædesskrik fra sig. Han genkendte Herbert Ø og Northumberland Ø, hvor vi alle havde jaget Masser af Gange. Men - - -

Vi var Nord for Inglefield Gulf. Med andre Ord – vi maatte bestige Bræen en Gang til og køre et langt Stykke bag om Landet for at naa ned til Thule. Nu da jeg vidste det, begyndte jeg at tage Pejlinger og en Bredde, og saa gik det hurtigt op for mig, hvor Fejlen laa. Vi troede det var den 15. September, med det var kun den 14. Paa den Tid af Aaret aftager Solens Deklination ca. en halv Grad om Dagen, og det svarede netop til vores Fejltagelse. Vi havde ramt Vestkysten ca. 30 Sømil for nordligt. Det hele skyldtes, at jeg havde været sneblind i fire Dage, og de andre havde fumlet rundt i Taage imens, hvorpaa vi blev enige om, at der var gaaet fem Døgn. Da vi var ved Independence Bay, havde Solen været ved den nordlige Vendekreds og dens Bevægelser ikke saa store, at jeg kunde opdage min Fejl paa mit ret daarlige Kort.

S.202

Hverken Knud eller jeg tænkte videre paa, hvad vi havde opnaaet med vor Rejse. Fra først af var det bare rent menneskelige Grunde, der fik os til at rejse ud for at søge efter Ejnar Mikkelsen. Vi havde ikke fundet ham eller noget Spor efter ham, men under vor Søgen havde vi bidraget meget til Kendskabet til Grønland. Vi havde bevist Ikke-Eksistensen af Peary Kanalen, og vi havde kørt tværs over Indlandsisen her oppe nordpaa. Det havde ingen gjort før os.

Da vi nu var hjemme, gik den første Tid med at hvile ud og genvinde vore Kræfter, saa vi spekulerede ikke ret meget paa, hvordan vi skulde offentliggøre vore Resultater. Det gjaldt om at faa mine Fødder i Orden igen. Achilles-Senerne laa blottede, og det tog uforskammet lang Tid for Huden at gro over dem igen. Jeg skrev og regnede Observationer ud og tegnede Kort.

S.207

Knud og jeg fik lidt efter lidt Opfattelsen af, at vi havde udført noget, der var Omtale værd. Vi var kørt tværs over Indlandsisen heroppe og tilbage. Det var gjort tidligere, i 1888, af *Nansen*, men langt sydligere. Men her oppe i det nordlige var der ingen, der kunde bedømme det før os. Vor Rejse havde jo ikke været planlagt og udskreget før Afrejsen, og ingen havde sunget dens Pris senere. Der var dengang ingen Radio, der kunde følge vore Fremskridt fra Dag til Dag, og ingen store Overskrifter i Aviser til at udbasunere os. Der var ingen Præmie paa den Slags, og ingen Cigaretfabriker, der vilde lave Reklame ud af det.

Nu fik vi pludselig Trang til ogsaa at straale lidt i Lyset og lade Folk forstaa, at vi var et Par Fandens Karle, og en Dag fik vi den Idé selv at rejse til Danmark og fortælle det.

Andre kilder:

Knud Rasmussen: Foreløbig Beretning om ”Den første Thule-Ekspedition” 1912 – 13. Geografisk Tidsskrift, 22, 1912 – 1913, s. 183 – 198.

(pdf-version på nettet: <http://www.tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68720>)

Knud Rasmussen: Foreløbig rapport over den første Thule-ekspedition 1912 – 1913. Knud Rasmussen Selskabet 2008 [Forord: Her publiceres for første gang den ukorrigerede version af Knud Rasmussens foreløbige rapport]

http://www.knudrasmussen.name/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=47&Itemid=27

Kilde 2: Peter Freuchen: The First Thule Expedition 1912. Meteorological Observations.
Meddelelser om Grønland. Bind LI, København 1915, s. 413 – 425.

Remarks on the Observations.

Technical Features.

The instrument used for observations throughout the expedition was the “Kleinster Reise-Theodolit” made by HILDEBRAND of Freiburg in Saxony. In addition to the usual features of make and finish, the solidity and precision of which have been appreciated by so many explorers, the instrument was furnished with ebonite tops to all screws, so that in working with bare hands at low temperatures, the fingers were not constantly brought into contact with the naked metal. The instrument case was, moreover, so constructed as to furnish a stand for the theodolite itself. By this simple device, the instrument is no longer rendered useless by loss or breakage of the tripod stand, which last accident actually happened to me, one of the legs breaking just above the point. The tripod stand in its present form is, as a matter of fact, the weak point of the theodolite. In our case, we were, as it happened, able to repair the damage on the journey; I have seen the same accident happen before, however, with the instruments which MYLIUS ERICHSEN carried on the Danmark Expedition. In pressing the legs of the tripod down into the ground, a breakage may easily occur just above the point, the wood not being strong enough to stand the hard usage to which it is frequently subjected. A tripod of stouter build, on the other hand, would obviously involve increased weight. Might it not be better to employ a telescopic tripod made of metal tubes, even though this could perhaps, when exposed to the rays of the sun, occasion some disturbance of the labella now and then? While on the inland ice I frequently felt the want of a few loose plates on which to place the tripod. The pointed ferules of the feet often rendered it difficult or impossible to fix the legs firmly, even when pressed far down into the loose snow, which moreover involved the inconvenience of stooping low over the instruments when making observations. In camp, I managed better by placing each foot of the tripod upon a piece of dogs’ meat – great pieces of walrus hide or musk ox – which gave firm support. On the march, however, this could only be done by unpacking at least one of the sledges entirely. Moreover, if one takes the precaution to tread out a firm patch in the snow before setting up the tripod, one may frequently, in walking about the spot during observation, cause a large part of the surface to cave in, thus bringing the instrument out of position. Most explorers who have had to take observations when on loose snow will doubtless have experienced this particular difficulty.

The theodolite itself worked, as already mentioned, admirably, which is the more to be appreciated since it was subjected, on the trip as on previous occasions, to rough usage, the sledge on which it was stowed upsetting or rolling over, or falling down hollows or channels in the ice etc. One such accident, however, did involve some slight damage to the instrument. On the 17th of June, when we in Independence Fjord, I had started out over a small island in order to take observations. When close up to the island I fell down a fissure which was hidden by the snow above, and filled below

with a slushy mess of snow and water. I had some difficulty in getting out again, and while endeavouring to extricate myself I dropped the theodolite and had to go down after it again. It took me some little time to find it; so that the instrument was left lying at the bottom for the space of twenty minutes or thereabout. After this, it was found that the excentricity for the vertical circle had altered a little, while some black smudges had appeared on the scale of the horizontal, rendering it difficult to read in places.

I should also mention that all the observations after Zig-zag Valley were carried out while suffering more or less from snow blindness, which troubled me a great deal, and which must doubtless have considerably affected the accuracy of the observations.

Our determinations of longitude are unfortunately far from being sufficiently accurate. The station was originally supplied with two observation chronometers mad by CARL RANCH, Copenhagen, marked A and B. Observations were made throughout a long period during the winter of 1910 – 11 and also later, as to the correctness of their movement; as ill-luck would have it, however, a servant unacquainted with such instruments, to whom the task of winding them had been entrusted in my absence, forgot this duty, and on finding that the clocks had stopped, opened them and endeavoured to repair the omission by coercing the interior with a penholder. After this, the one marked B, which was the better of the two, refused to go at all.

Chronometer A, the movement of which had been fairly accurately determined by a series of observations at the station, we took with us on the expedition, and on the way from Thule to the last settlement I carefully noted the inevitable alteration occasioned by the journey. Unfortunately this instrument exhibited one fatal weakness: the slightest alteration of temperature stopped it at once.

The cessation of movement might sometimes be of but a moment's duration; it occurred, however, almost invariably whenever the instrument was taken out for purposes of observation, a thing which can hardly be avoided. We then tried making the observations with an ordinary watch, but the mere comparison of the chronometer with this, though made in the tent in the evening, generally sufficed to stop the movement again, and this despite the protection af a celluloid cover. When cooled again, it would resume its movement; it was the transition from one temperature to another which affected it. Ultimately, when we had ceased to use it for purposes of observation, KNUD RASMUSSEN carried it as a pocket watch; he had, however, continually occasion to note the same failing.

After this, we used the better of the two pocket watches which we had with us; on the outward journey however, I had the misfortune to break the glass of this. I the carried it in a breast pocket, enclosed in a celluloid case, the front of which, however, would now and again be pressed in on the hands when I turned over in my sleeping bag, thus stopping the watch for the time being.

The movement of the other pocket watch was too irregular to permit of its being used for observation purposes.

Our determinations of longitude on the inland ice are therefore based for the most part on the distances covered, these being determined by means of an odometer, marking tenths of a kilometre. I have both on this and previous trips had occasion to note that the error involved – when travelling with sledges drawn by dogs, and according to compass, – by taking 2 kilometres' run as = one mile (= 1 minute) in a straight line, is practically imperceptible. The sure and steady driving, du to KNUD RASMUSSEN's and UVDLORIAQ's unequalled skill in managing their teams, together with the fact that we were able to check our calculations on our arrival at Danmarks Fjord, enabled

us, despite the inadequacy of our instruments, to avoid serious error in this respect.

For survey work, we used both the odometer and also angles taken to and from HAGENS's Cairn at Cape Kronborg, Cape Glacier, and the Cairn at Navy Cliff; the two last-named have both been determined by PEARY.

The altitudes taken on the inland ice were reckoned exclusively with the aneroid barometer. The expedition had originally been furnished with two compensating holosteric barometers, having different scale intervals for altitudes up to 2500 metres. One of these had, however, previously proved so untrustworthy that we decided to leave it behind. Such measurements are naturally always somewhat uncertain; they suffice however, to give some idea of the rise and fall of the country, while the absolute altitudes will as a rule be sufficiently accurate to permit of reliable results being ultimately obtained by comparing with the barometric pressure for the dates in question at nearest meteorological station (Upernivik, North Star Bay). These calculations, however, I am naturally unable to make at present owing to lack of the requisite material. In cases where any alteration in barometric pressure occurred during our stay at any one place, the altitude has been reckoned from the mean.

These meteorological observations, albeit incomplete, and not made at the times of day agreed upon at the International Meteorological Congress, will, I believe, when compared with the observations made by previous expeditions on the inland ice, furnish some idea of the climate.

We carried two normal thermometers with mercury, and one spirit thermometer. The last, however, proved useless, so that I have in some days been unable to make any record beyond the fact that the temperature was less than -37° . (At temperatures below this figure the mercury cannot be relied on).

Velocity of the wind has been noted as estimated, in metres per second.

Clouds noted as estimated, the figure 10 indicating sky entirely overcast.